

Cornelis (Kees) Swennen (27.02.1929-20.03.2020)

R.G. (Rob) Moolenbeek

Summary. Cornelis (Kees) Swennen was born in Den Helder in 1929. He joined the NJN, a club of young adults studying nature. After finishing his Teaching Certificate, he taught nature education to post-elementary students during the early 1960s. In 1964 he accepted a position at the NIOZ, the Dutch Institute for Sea Research. Here, his research mostly concentrated on seabirds in the Dutch Wadden Sea, but malacology, especially seaslugs, always kept his interest. After his retirement his research focused on wading birds and marine molluscs in Southeast Asia, especially Thailand. Within the Mollusca he described a new family, two new genera and 12 new species.

Kees Swennen werd op 27 februari 1929 in Den Helder geboren. In zijn jeugd jaren was hij lid van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie en hier begon ook zijn belangstelling voor weekdieren. Vooral de zeenaaktslakken hadden zijn bijzondere interesse. Maar Kees was veelzijdig en had ook oog voor onder andere de wadvogels die hij in de omgeving van Den Helder aantroef. In tegenstelling tot veel van zijn tijdgenoten ging hij geen biologie studeren maar koos hij voor de kweekschool. In 1952 werd hij als conservator aangesteld bij de Haagse Scholen-Kindertuinen. Kees was een didacticus bij uitstek. Kennis vergaren maar vooral ook overbrengen aan anderen kon hij als de beste.

In 1959 was hij deelnemer aan de Nederlandse biologische expeditie naar Turkije. Kees nam de 'Opisthobranchia' voor zijn rekening. Hij behandelde 25 soorten waarvan drie nieuw voor de wetenschap.

Toen zich in 1964 zich de gelegenheid voordeed om bij het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) onderzoek aan vogels te gaan doen, liet hij zich deze kans niet ontglippen. Hij deed baanbrekend onderzoek aan onder andere wadvogels, Rotganzen en Eidereenden. In 1991 promoveerde hij op een proefschrift over de Eidereend.

De malacologie bleef echter ook altijd zijn belangstelling houden. Vooral na zijn pensionering ging hij bijna jaarlijks naar Thailand waar hij zijn Thaise collega's en studenten onderrichtte in de mariene biologie. Halverwege de negentiger jaren van de vorige eeuw vroeg Kees mij om met hem een boek over de mariene mollusken van het zuiden van Thailand te schrijven. Hij had al jarenlang materiaal verzameld. Het materiaal werd op het Zoologisch Museum Amsterdam op naam gebracht en gefotografeerd door Henk Hobbelenk (een voormalige NIOZ-collega van Kees). In 2001 resulteerde dat in het verschijnen van 'The molluscs of the Southern Gulf of Thailand'.

In 2003 werden Henk Dekker en ik door Kees uitgenodigd om samen met hem aanvullend onderzoek te doen. Hij liet ons het zuiden van Thailand zien en wij konden in alle mogelijke mariene biotopen mollusken verzamelen.

Kees zelf was vooral geïnteresseerd in de zeenaaktslakken en hij deed veel opzienbarende ontdekkingen op dat gebied. Een twaalfstal nieuwe soorten, een nieuw geslacht en een nieuwe familie werden beschreven, al dan niet samen met Thaise collegae of studenten. Vanwege zijn grote verdienste voor de biologie en natuurbescherming in Zuidoost-Azië werd hem op 81-jarige leeftijd (15 september 2010) door de Prince of Songkla Universiteit in Thailand een eredoctoraat toegekend.

We zullen Kees missen maar hem in ere houden vanwege zijn grote verdienste voor de biologie, in het bijzonder de ornithologie, de malacologie en de natuurbescherming, maar zeker ook vanwege zijn didactische kwaliteiten.

In totaal publiceerde Kees 53 artikelen over malacologie. Enkele belangrijke worden hieronder vermeld alsmede zijn taxa (een familie, twee genera en 12 soorten) nieuw voor de wetenschap. Dank aan Bram van der Bijl, Leo van Gemert, Henk Dekker, Arie Spaans en Kees zijn neef Toni Holthuijzen voor suggesties en aanvullingen.

Nieuwe taxa

Chelidonura mediterranea Swennen, 1961; *Doto pontica* Swennen, 1961; *Taringa armata* Swennen, 1961; *Neocorambe* Swennen & R. Dekker, 1995; *Gymnodoris pattani* Swennen, 1996; *Elysia bangtawaensis* Swennen, 1997; *Elysia siamensis* Swennen, 1997; *Gascoignella jabae* Swennen, 2001; *Gascoignella nukuli* Swennen, 2001; *Costasiella coronata* Swennen, 2007; Aitengidae new family Swennen, 2009; *Aiteng* new genus Swennen, 2009; *Aiteng ater* Swennen, 2009; *Elysia singaporensis* Swennen, 2011; *Elysia bengalensis* Swennen, 2011.

Eponiem

Protapes swennenii Huber, 2010

Geselecteerde artikelen

SWENNEN, K. (=C.), 1949. Enige zeenaaktslakken nieuw voor ons land. – Het Zeepaard 9: 68-72.

SWENNEN, C., 1955. Het raadsel van de Kleine alikruik. – Het Zeepaard 15: 56-58.

SWENNEN, C., 1957. *Corambe batava*. – De Inktvis 4: 3-4.

SWENNEN, C., 1957. De Nudibranchia van de Oosterschelde. – Het Zeepaard 17: 56-59.

SWENNEN, C., 1957. Zeenaaktslakken. – S.W.G.-tabel 17: 1-15.

SWENNEN, C., 1959. The Netherlands coastal waters as an environment for Nudibranchia. – Basteria 23: 56-62.

SWENNEN, C. & A.L. SPAANS, 1960. Over de aantallen mossels op de strandhoofden van Vlieland. – Het Zeepaard 20: 59-62.

SWENNEN, C., 1961. Data on distribution, reproduction, and ecology of the nudibranchiate molluscs occurring in the Netherlands. – Netherlands Journal of Sea Research 1: 191-240.

SWENNEN, C., 1961. On a collection of Opisthobranchia from Turkey. – Zoologische Mededelingen 38: 41-75.

SWENNEN, C., 1965. Opisthobranchia van de Boulonnais. – Het Zeepaard 25: 154-158.

SWENNEN, C., 1969. *Martesia striata*, een voor onze kust dubieuze noviteit. – Het Zeepaard 29: 2-4.

SWENNEN, C., M.F. LEOPOLD & M. STOCK. 1985. Notes on growth and behaviour of the American razor clam *Ensis directus* in the Wadden Sea and the predation on it by birds. – Helgoländer Meeresuntersuchungen 39: 255-261.

SWENNEN, C. & R. DEKKER, 1987. De Nederlandse zeenaaktslakken (Gastropoda Opisthobranchia: Saccoglossa en Nudibranchia). – Wetenschappelijke Mededelingen van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging 183: 1-52.

SWENNEN, C. & R. DEKKER, 1995. *Corambe batava* Kerbert, 1886 (Gastropoda, Opisthobranchia), an immigrant in the Netherlands, with a revision of the family Corambidae. –

Journal of Molluscan Studies 61: 97-107.

SWENNEN, C., 1996. *Gymnodoris pattani*, a new dorid nudibranch from Pattani Bay, Gulf of Thailand (Gastropoda, Nudibranchia). – Bulletin Zoölogisch Museum Universiteit of Amsterdam 15: 41-47.

SWENNEN, C., 1996. In memoriam Dr. Ingvar Kristensen, 1918-1996. – Basteria 60: 195-200.

SWENNEN, C., 1997. Two new gastropods, *Elysia bangtawaensis* and *E. siamensis* from southern Thailand (Opisthobranchia, Sacoglossa, Elysiidae). – Bulletin Zoölogisch Museum Universiteit of Amsterdam 16: 33-39.

SWENNEN, C., N. RUTTANADAKUL, S. ARDSEUNGNERN, H. R. SINGH, B. P. MENSINK & C. C. TEN HALLERS-TJABBES, 1997. Imposex in sublittoral and littoral gastropods from the Gulf of Thailand and Strait of Malacca in relation to shipping. – Environmental Technology 18: 1245-1254.

SWENNEN, C., 2001. Two new sacoglossans (Gastropoda: Opisthobranchia) from Thailand. – Beaufortia 51(3): 75-81.

SWENNEN, C., R.G. MOOLENBEEK, N. RUTTANADAKUL, H. HOBELINK, H. DEKKER, & S. HAJISAMAE, 2001. The molluscs of the Southern Gulf of Thailand. – Thai Studies Biodiversity 4: 1-210.

SWENNEN, C., 2007. *Costasiella coronata*, new species, and a revised diagnosis for the family Costasiellidae (Mollusca: Opisthobranchia: Sacoglossa). – The Raffles Bulletin of Zoology 55: 355-362.

SWENNEN, C. & S. BUATIP, 2009. *Aiteng ater*, new genus, new species, an amphibious and insectivorous sea slug that is difficult to classify Mollusca (Gastropoda: Opisthobranchia: Sacoglossa(?): Aitengidae, new family). – The Raffles Bulletin of Zoology 57: 495-500.

SWENNEN, C., U. SAMPANTARAK & N. RUTTANADAKUL, 2009. TBT-pollution in the Gulf of Thailand: A re-inspection of imposex incidence after 10 years. – Marine Pollution Bulletin 58: 526-532.

SWENNEN, C., 2011. Large mangrove-dwelling *Elysia* species in Asia, with descriptions of two new species (Gastropoda: Opisthobranchia: Sacoglossa). – The Raffles Bulletin of Zoology 59: 29-37.

KRUG, P.J., J.E. VENDETTI, R.A. ELLINGSON, C.D. TROWBRIDGE, Y.M. HIRANO, D.Y. TRATHEN, A.K. RODRIGUEZ, C. SWENNEN, N.G. WILSON & A.A. VALDES, 2015. Species selection favors dispersive life histories in sea slugs, but higher per-offspring investment drives shifts to short-lived larvae. – Systematic Biology 64: 983-999.

Adres van de auteur
r.moolenbeek@ziggo.nl